

**ADOLATLI IJTIMOY SIYOSAT YURITISH VA INSON KAPITALINI
RIVOJLANTIRISH**

Boboyeva Sitora Ro‘zimaxmadovna

Termiz davlat pedagogika instituti o‘qituvchisi

Istamov Nozim Nodir o‘g‘li

Ijtimoiy - gumanitar fanlarni o‘qitish metodikasi (tarix) yo‘nalishi magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada adolatli ijtimoiy siyosatni yuritish jarayonlari va inson kapitalini rivojlantirishning nazariy hamda amaliy jihatlari yoritilgan. Unda ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish, ta‘lim va sog‘liqni saqlash sohalariga investitsiyalarni oshirish orqali inson kapitalining sifatini yuksaltirish masalalari tahlil etilgan. Shuningdek, aholining ijtimoiy faolligini oshirish, teng imkoniyatlarni yaratish va barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta‘minlashda adolatli ijtimoiy siyosatning ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: adolatli ijtimoiy siyosat, inson kapitali, ijtimoiy himoya, ta‘lim, sog‘liqni saqlash, teng imkoniyatlar, barqaror rivojlanish, aholi farovonligi.

Bugungi globallashuv sharoitida jamiyatning barqaror rivojlanishi adolatli ijtimoiy siyosat yuritish hamda inson kapitalini samarali rivojlantirish bilan bevosita bog‘liqdir. Ijtimoiy tenglikni ta‘minlash, aholi farovonligini oshirish, ta‘lim va sog‘liqni saqlash tizimlarini takomillashtirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Inson kapitaliga yo‘naltirilgan siyosat mehnat resurslarining sifatini oshirish, innovatsion salohiyatni kuchaytirish va ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlashga xizmat qiladi. Mazkur maqolada adolatli ijtimoiy siyosatning mazmun-mohiyati, uning inson kapitalini rivojlantirishdagi o‘rni hamda zamonaviy yondashuvlar tahlil qilinadi.

Adolatli ijtimoiy siyosat yuritish va inson kapitalini rivojlantirish har bir davlatning uzoq muddatli taraqqiyot strategiyasida muhim o‘rin egallaydi. Jamiyatning barqaror rivojlanishi nafaqat iqtisodiy ko‘rsatkichlar bilan, balki aholi turmush darajasi, ta‘lim sifati, sog‘liqni saqlash tizimi va ijtimoiy tenglik darajasi bilan ham belgilanadi. Shu bois ijtimoiy siyosatni adolat tamoyillari asosida tashkil etish inson kapitalining shakllanishi va rivojlanishiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. Inson kapitali deganda shaxsning bilim, malaka, salomatlik, mehnatga layoqatlilik va ijodiy salohiyatining majmui tushuniladi. Bu omillar iqtisodiy o‘shishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi.

Adolatli ijtimoiy siyosatning asosiy maqsadi jamiyatda teng imkoniyatlarni yaratish, ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarni qo‘llab-quvvatlash va ijtimoiy

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

adolatsizlikni kamaytirishdan iboratdir. Bunda davlat tomonidan aholining barcha qatlamlari uchun sifatli ta'lim va tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatini ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim sohasiga yo'naltirilgan investitsiyalar inson kapitalining eng muhim tarkibiy qismi bo'lib, u yosh avlodning intellektual salohiyatini oshirishga xizmat qiladi. Ta'lim tizimining zamonaviy talablar asosida rivojlanishi mehnat bozorida raqobatbardosh kadrlar tayyorlash imkonini beradi hamda iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishiga zamin yaratadi.

Sog'liqni saqlash tizimi ham inson kapitalini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Aholining sog'lom bo'lishi mehnat unumdorligini oshiradi, ijtimoiy faollikni kuchaytiradi va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi. Adolatli ijtimoiy siyosat doirasida sog'liqni saqlash xizmatlarining barcha uchun ochiqligi, tibbiy yordam sifati va samaradorligini oshirish ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Profilaktika tadbirlariga e'tibor qaratish, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish va tibbiy infratuzilmani rivojlantirish inson kapitalining sifat jihatdan yuksalishiga xizmat qiladi.

Ijtimoiy himoya tizimi adolatli ijtimoiy siyosatning muhim tarkibiy qismi bo'lib, u aholining ijtimoiy xavf-xatarlarga qarshi himoyalanganligini ta'minlaydi. Pensiya ta'minoti, nafaqalar, ijtimoiy yordam va subsidiyalar orqali aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlash jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlaydi. Bunday mexanizmlar inson kapitalining saqlanishi va rivojlanishiga imkon yaratadi, chunki ijtimoiy himoyalangan shaxs o'z bilim va malakalarini oshirishga ko'proq e'tibor qaratadi.

Mehnat bozori siyosati ham inson kapitalini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Bandlikni ta'minlash, munosib ish o'rinlarini yaratish va mehnat sharoitlarini yaxshilash orqali aholi daromadlarini oshirish mumkin. Adolatli mehnat munosabatlari, teng ish uchun teng haq tamoyilining ta'minlanishi ijtimoiy adolatni mustahkamlaydi. Shu bilan birga, kasbiy tayyorgarlik va qayta tayyorlash dasturlari orqali mehnat resurslarining moslashuvchanligini oshirish inson kapitalining zamon talablariga mos rivojlanishiga yordam beradi.

Zamonaviy sharoitda raqamli texnologiyalar va innovatsiyalar inson kapitalini rivojlantirish jarayonida muhim omilga aylanmoqda. Raqamli savodxonlikni oshirish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish ta'lim va mehnat bozorida yangi imkoniyatlar yaratadi. Adolatli ijtimoiy

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

siyosat doirasida raqamli tenglikni ta'minlash, ya'ni barcha hududlar va ijtimoiy guruhlar uchun raqamli resurslarga teng kirish imkoniyatini yaratish muhim vazifa hisoblanadi.

Inson kapitalini rivojlantirishda hududiy tengsizliklarni kamaytirish ham muhim ahamiyatga ega. Qishloq va shahar hududlari o'rtasidagi ta'lim, sog'liqni saqlash va infratuzilma farqlarini qisqartirish orqali jamiyatning barcha a'zolari uchun teng sharoitlar yaratiladi. Bu esa ijtimoiy adolatni ta'minlash bilan birga, umumiy inson kapitalining yuksalishiga olib keladi. Hududiy rivojlanishga qaratilgan dasturlar aholi migratsiyasini muvozanatlashtirish va mahalliy mehnat resurslaridan samarali foydalanishga xizmat qiladi.

Adolatli ijtimoiy siyosat yuritish va inson kapitalini rivojlantirish o'zaro uzviy bog'liq jarayonlardir. Ta'lim, sog'liqni saqlash, ijtimoiy himoya va mehnat bozori siyosatini uyg'unlashtirish orqali jamiyatning barqaror va inklyuziv rivojlanishiga erishish mumkin. Inson kapitaliga yo'naltirilgan adolatli siyosat nafaqat iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi, balki jamiyatda ijtimoiy totuvlik, barqarorlik va farovonlikni mustahkamlaydi. Shu sababli, davlat va jamiyatning barcha institutlari inson kapitalini rivojlantirishni ustuvor vazifa sifatida belgilashi muhim ahamiyat kasb etadi.

Adolatli ijtimoiy siyosat yuritish va inson kapitalini rivojlantirish jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot davomida ijtimoiy siyosatning adolat tamoyillariga asoslanishi aholining turmush darajasini oshirish, ijtimoiy tenglikni ta'minlash va barqaror rivojlanishga erishishda hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Inson kapitali ta'lim, sog'liqni saqlash, mehnat bozori va ijtimoiy himoya tizimlari orqali shakllanib, mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy salohiyatini belgilab beradi.

Ta'lim va sog'liqni saqlash sohalariga yo'naltirilgan investitsiyalar inson kapitalining sifat jihatdan yuksalishiga xizmat qiladi, bu esa mehnat unumdorligi va innovatsion faollikning oshishiga olib keladi. Ijtimoiy himoya tizimining samarali faoliyati aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlash orqali jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlaydi. Shu bilan birga, bandlikni ta'minlash va munosib mehnat sharoitlarini yaratish adolatli ijtimoiy siyosatning ajralmas qismi bo'lib, inson kapitalining to'liq ro'yobga chiqishiga imkon beradi.

Xulosa qilib aytganda, adolatli ijtimoiy siyosat va inson kapitalini rivojlantirish o'zaro chambarchas bog'liq bo'lib, ularni uyg'un holda amalga oshirish jamiyatning uzoq muddatli va barqaror rivojlanishini ta'minlaydi. Davlat siyosatida ushbu yo'nalishlarning

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

ustuvorligi iqtisodiy o‘shish bilan birga ijtimoiy farovonlik va tenglikni ta’minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Becker G. S. *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis*. – New York: Columbia University Press, 1993.
2. Sen A. *Development as Freedom*. – Oxford: Oxford University Press, 1999.
3. World Bank. *World Development Report: Human Capital*. – Washington, DC, 2018.
4. OECD. *Social Policy and Inclusive Growth*. – Paris: OECD Publishing, 2020.
5. Ўзбекистон Республикаси Prezidentining ijtimoiy siyosat va inson kapitalini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
6. Abdurahmonov Q. X. *Ijtimoiy siyosat va aholi farovonligi*. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.
7. Mullajonov S. *Ijtimoiy himoya tizimini rivojlantirish masalalari*. – Toshkent: Fan, 2021.

Research Science and
Innovation House